

RZECZPOSPOLITA POLSKA

Warszawa, dnia 8.10. 2014 r.

PROKURATOR GENERALNY

PG VII G 025/265/14

SEKRETARIAT Z-CY SZEFA KS

L. dz. 13.10.2014
Data wpływu

Pan

Adam Podgórski

Zastępca Szefa

Kancelarii Sejmu

Szanowny Panie Ministrze

W nawiązaniu do pisma z dnia 1 września 2014 r., nr GMS-WP-173-190/14, dotyczącego rządowego *projektu ustawy o ochronie zwierząt wykorzystywanych do celów naukowych lub edukacyjnych*, przekazanego Prokuratorowi Generalnemu do wyrażenia opinii w trybie art. 3 ust. 1 pkt 9 *ustawy z dnia 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze* (Dz. U. z 2011 r. Nr 270, poz. 1599, z późn. zm.), przedstawiam następujące uwagi do objętych ramami projektu przepisów karnych i karnoadministracyjnych.

W uzasadnieniu projektowanej ustawy wskazano, iż zastąpi ona *ustawę z dnia 21 stycznia 2005 r. o doświadczeniach na zwierzętach* (Dz. U. Nr 33, poz. 289, z późn. zm.), i ma na celu wprowadzenie regulacji zapewniających wyższe, w stosunku do obecnie obowiązujących, standardy w zakresie ochrony dobrostanu zwierząt wykorzystywanych do celów naukowych lub edukacyjnych. Jak podnoszą projektodawcy, *wdrażana dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/63/UE z dnia 22 września 2010 r. w sprawie ochrony zwierząt wykorzystywanych do celów naukowych* wymaga, aby sankcje ustanowione przez państwa członkowskie, w przypadku naruszenia przepisów krajowych wdrażających jej postanowienia, były „skuteczne, proporcjonalne i odstraszające”.

Realizacja powołanej wskazówki prawodawcy europejskiego, określonej przy użyciu sformułowania standardowo stosowanego w ustawodawstwie europejskim w odniesieniu do wymogu sankcjonowania zachowań naruszających przepisy implementacyjne, nie uzasadnia automatycznego zaostrzenia sankcji za zachowania sprzeczne z ustawą. Dlatego jako niedostatecznie usprawiedliwione jawi się wynikające z art. 64 ust. 1 projektowanej ustawy zagrożenie penalizowanych mocą tego przepisu czynów karą grzywny, ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2, w sytuacji gdy art. 38 obowiązującej *ustawy o doświadczeniach na zwierzętach* przewiduje za czyn stanowiący odpowiednik zachowania określonego w art. 64 ust. 1 pkt 1 projektowanej ustawy karę grzywny, ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

Co więcej, proponowane zagrożenie, odnoszące się wszak do czynu o charakterze formalnym, prowadzi do systemowej niespójności z przepisami *ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt* (Dz. U. z 2013 r., poz. 856), która zagrożenie tożsamej wysokości przewiduje w art. 35 ust. 1 w odniesieniu do zachowania skutkowego, polegającego na zabiciu, uśmierceniu zwierzęcia albo dokonaniu uboju zwierzęcia z naruszeniem wskazanych w tym unormowaniu przepisów ustawy.

Kolejna niespójność związana jest z zagrożeniem przewidzianym za czyn opisany w art. 64 ust. 2 projektowanej ustawy, który ma stanowić kwalifikowany typ czynu określonego w ust. 1 tego artykułu, znamienny skutkiem w postaci śmierci zwierzęcia. Proponowana sankcja w postaci kary pozbawienia wolności do lat 3 odpowiada zagrożeniu przewidzianemu w art. 35 ust. 2 *ustawy o ochronie zwierząt*, penalizującym m.in. zabicie lub uśmiercenie zwierzęcia ze szczególnym okrucieństwem. Niezależnie od wskazanej niespójności, zagrożenie określonego w tym przepisie zachowania sankcją nieprzewidującą kar wolnościowych, nawet przy uwzględnieniu faktu, iż także w takim wypadku możliwe będzie ostatecznie zastosowanie w miejsce kary pozbawienia wolności grzywny albo kary ograniczenia wolności, poprzez posłużenie się określoną w art. 58 § 3 Kodeksu karnego instytucją kary zamiennej, wskazuje jednoznacznie na nazbyt represyjne ukształtowanie sankcji proponowanego przepisu.

Co nie mniej istotne, wątpliwości budzi również opis czynu określonego w art. 64 § 1 pkt 1 projektowanej ustawy, który prowadzi do zakreślenia granic penalizacji znacznie wykraczających poza cele leżące u jej podstaw. W przepisie tym

nie wyrażono bowiem niezbędnego warunku, aby opisane w nim zachowania były związane z wykonywaniem procedury określonej w tej ustawie.

W art. 38 obowiązującej *ustawy o doświadczeniach na zwierzętach* tego rodzaju dookreślenie pola penalizacji nastąpiło poprzez wskazanie, iż czyn sprawy związany jest z przeprowadzaniem doświadczenia, oraz wskazanie, że przedmiot czynności wykonawczej stanowią zwierzęta doświadczalne. Jako nietrafne należy również ocenić zastąpienie odnoszącego się do zachowania sprawy w postaci narażenia zwierzęcia na ból, cierpienie, dystres lub trwałe uszkodzenie organizmu, znamienia wyrażonego określeniem „zbędny” poprzez określenie „niepotrzebny”.

Zagrożenie czynów określonych w art. 65 projektowanej ustawy karą pozbawienia wolności (w wymiarze do roku, obok grzywny i kary ograniczenia wolności) jawi się jako kolejny przejaw nazbyt punitywnego ukształtowania sankcji przepisu karnego, odnoszącego się wszak do czynów o charakterze bezskutkowym, których istota przemawia za nadaniem im rangi wykroczenia i ukształtowaniem sankcji w sposób właściwy dla tej dziedziny prawa.

Istotne zastrzeżenie wzbudza przepis art. 67 ust. 3 projektowanej ustawy, formułujący dyrektywę wymiaru kary pieniężnej za sankcjonowane w trybie karnoadministracyjnym naruszenia przepisów ustawy, w wyniku których zwierzę byłoby narażone na „*niepotrzebny długotrwały dotkliwy ból, cierpienie lub dystres*”, i nakazujący w takich wypadkach karę pieniężną, która – co do zasady – może mieć wymiar od 1.000 zł do 50.000 zł (art. 67 ust. 1), nakładając w maksymalnej wysokości.

Rozwiązanie takie prowadzić będzie do daleko idącego arbitralizmu w zakresie stosowania kar pieniężnych, wobec posłużenia się przez projektodawców całkowicie ocennym kryterium wyrażonym łącznie określeniami „*długotrwały*” i „*dotkliwy*”, przy równoczesnym zaniechaniu wprowadzenia jakichkolwiek normatywnych wskazówek odnoszących się do wykładni tych określeń. Wymuszenie nakładania kary pieniężnej w maksymalnej wysokości w wypadku zaistnienia takiego skutku naruszenia prowadzić będzie z kolei do niespójności z rozwiązaniem wynikającym z określającego dyrektywę wymiaru kary pieniężnej art. 67 ust. 2, nakazującym równorzędne uwzględnianie, w procesie ustalania wysokości kary, szeregu wymienionych w tym przepisie okoliczności, o charakterze zarówno podmiotowym, jak i przedmiotowym, i związanych zarówno z samym naruszeniem, jak również dotychczasową działalnością osoby, która tego naruszenia dopuściła się.

Negatywnie należy ocenić wynikający z art. 68 ust. 2 projektowanej ustawy mechanizm automatycznego ustalania wysokości kary pieniężnej, skokowo podwyższającego wysokość kary w stosunku do dotychczas nałożonej, w wypadku ponownego dopuszczenia się przez hodowcę, dostawcę lub użytkownika sankcjonowanego naruszenia przepisów ustawy.

Proponowane odstępianie, w wypadku kolejnego naruszenia sankcjonowanych przepisów ustawy, od zgodnego z zasadą sprawiedliwości mechanizmu racjonalnego miarkowania wysokości kary pieniężnej i dostosowywania jej wymiaru do istoty naruszenia, zgodnie ze wskazówkami zawartymi w art. 67 ust. 1 projektowanej ustawy, bez jakiegokolwiek badania okoliczności i przyczyn ponownego naruszenia, nie spełnia wymogów wynikających z zasady proporcjonalności, sformułowanej przez ustrojodawcę w art. 31 ust. 2 Konstytucji.

Z piórem
A. Seremet

Andrzej Seremet